

**Goede Vrijdag 2021**  
**Lebuïnuskapel Hengelo – Oecumenische viering**  
**Oudkatholieke statie en ELG Hengelo**  
**Lezing van het Evangelie naar Marcus door** mw. Marianne Sloot  
(evangelista),  
ds. Frans Wiersma (Christus) en pastoor Ward Cortvriendt (overige personen).  
Leden van de Maarten Luther cantorij o.l.v. Gerrit Baas en **Jaap Vonk, orgel.**

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)  
- Martelaar 1940

**STILTE**

**Introductie**

**VOTUM** (gelofte)

V – In de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.  
G – Amen.

**ADIUTORIUM** (bemoediging)

V – Onze hulp is in de naam van de Heer,  
G – die hemel en aarde gemaakt heeft.

**CONFITEOR** (schuldbelijdenis)

V – Heer, vergeef ons al wat wij misdeden,  
G – opdat wij weer in vrede leven.  
V – Amen.

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)  
- Blauwe Kruisiging 1941

**Koraal - Lb 547 : 1, 4 en 5 ‘Met de boom des levens’**

Met de boom des levens wegend op zijn rug  
droeg de Here Jezus Gode goede vrucht.

Refrein: Kyrie eleison, wees met ons begaan,  
doe ons weer verrijzen uit de dood vandaan.

Laten wij dan loven, leven van het licht,  
onze val te boven in een evenwicht,  
refrein.

want de aarde jaagt ons naar de diepte toe,  
maar de hemel draagt ons, liefde wordt niet moe.  
Refrein.

**LIJDENSVERHAAL VOLGENS MARCUS**

**Marcus 14: 26 – 31**

Nadat zij de lofzang gezongen hadden, gingen zij naar de Olijfberg. Toen sprak Jezus tot hen: “Allen zult gij ten val komen, want er staat geschreven: Ik zal de herder slaan en de schapen zullen verstrooid worden. Maar na mijn verrijzenis zal ik u voorgaan naar Galilea.”

Toen zei Petrus: “Al komen allen ten val, ik zeker niet.”

Jezus antwoordde hem: Voorwaar, Ik zeg u: nog heden, nog deze nacht, voordat de haan tweemaal kraait, zult juist gij Mij driemaal verloochenen.”

Maar met nog meer nadruk verzekerde hij: “Al moest ik met U sterven, in geen geval zal ik U verloochenen.”

In diezelfde geest spraken allen.

## **INSTRUMENTALE MUZIEK – blokfluit en orgel**

Hans Poser – uit ‘Zehn kleine Stücke’ – deel 3

### **Marcus 14: 32 - 52**

Zij kwamen nu aan een landgoed dat Getsémane heette. Daar zeide Hij tot zijn leerlingen: “**Blijft hier zitten, terwijl Ik bid.**”

Hij nam Petrus, Jakobus en Johannes met zich mee en begon zich ontsteld en beangst te gevoelen. Hij sprak tot hen: “**Ik ben bedroefd tot stervens toe. Blijft hier en waakt.**”

Nadat Hij een weinig verder was gegaan, wierp Hij zich ter aarde en bad dat dit uur, als het mogelijk was, aan Hem mocht voorbijgaan.

“**Abba, Vader,**” zo bad Hij, “**voor U is alles mogelijk; laat deze beker Mij voorbijgaan. Maar toch: niet wat Ik maar wat Gij wilt.**” Toen ging Hij terug en vond hen in slaap; en Hij sprak tot Petrus: “**Simon, slaapt ge? Ging het dan uw krachten te boven een uur te waken? Waakt en bidt, dat gij niet op de bekoring ingaat. De geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.**”

Opnieuw verwijderde Hij zich en bad met dezelfde woorden. En teruggekomen vond Hij hen weer in slaap, want hun oogleden waren zwaar; ze wisten niet, wat ze hem moesten antwoorden.

Toen Hij voor de derde maal terugkwam, sprak Hij tot hen: “**Slaapt dan maar door en rust uit. Het is zover, het uur is gekomen; zie de Mensenzoon wordt overgeleverd in de handen van de zondaars. Staat op, laten we gaan; mijn verrader is nabij.**”

Hij was nog niet uitgesproken, of daar kwam Judas, een van de twaalf, vergezeld van een bende met zwaarden en knuppels, gestuurd door de hogepriesters, schriftgeleerden en oudsten. Zijn verrader had een teken met hen afgesproken door te zeggen: “**Die ik zal kussen, Hij is het; grijpt Hem vast en voert Hem onder strenge bewaking weg.**” Hij ging recht op Jezus af en zei: “**Rabbi!**” En hij kuste Hem. Zij grepen Hem en maakten zich van Hem meester. Maar een van die erbij stonden trok zijn zwaard en sloeg met een houw de knecht van de hogepriester het oor af.

Daarna richtte Jezus zich tot hen met de woorden: “**Als tegen een rover zijt ge uitgetrokken met zwaarden en knuppels om Mij gevangen te nemen. Dagelijks gaf Ik onderricht bij u in de tempel en toch hebt ge Mij niet gegrepen. Maar zo moesten de Schriften in vervulling gaan.**”

Toen lieten allen Hem in de steek en namen de vlucht. Toch ging een jongeman, die een linnen doek om het blote lichaam had geslagen, Hem achterna. Ze grepen hem, maar hij liet zijn kleed in de steek en vluchtte naakt weg.

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)

- Kruisiging blauwe hemel rode geit 1950

### **KORAAL – Lb 561 : 1, 4 en 5 ‘O liefde die verborgen zijt’**

O liefde die verborgen zijt  
in diepe stilten eeuwigheid,  
erbarm u over ons bestaan,  
het wordt verraden en verdaan.

O liefde uit de eeuwigheid  
die met ons mens geworden zijt,  
wij bidden, laat ons niet alleen  
in al het duister om ons heen,

opdat ook wij o Heer u niet  
verlaten in uw diep verdriet  
maar bij U zijn in al de pijn  
waarmee de mensen mensen zijn.

### **Marcus 14: 53 – 65**

Men bracht Jezus naar de hogepriester, waar alle hogepriesters, oudsten en schriftgeleerden bijeenkwamen. Petrus volgde Hem op een afstand tot op de binnenplaats van het paleis van de hogepriester en nam plaats onder het dienstvolk om zich bij het vuur te warmen. De hogepriesters en het hele Sanhedrin zochten naar een getuigenis tegen Jezus om Hem ter dood te kunnen brengen, maar zij vonden er geen. Wel brachten velen valse getuigenissen tegen Hem in, maar hun getuigenissen stemden niet overeen.

Toen traden enige valse getuigen tegen Hem op die verklaarden: “**Wij hebben Hem horen zeggen: Ik zal deze door mensenhanden gemaakte tempel afbreken en in drie dagen een andere opbouwen die niet door mensenhanden is gemaakt.**” Maar ook daaromtrent was hun getuigenis niet eensluidend.

Toen stond de hogepriester in hun midden op en vroeg aan Jezus: “**Geeft Ge in het geheel geen antwoord? Wat getuigen deze mensen tegen U?**” Maar Jezus bleef zwijgen en gaf volstrekt geen antwoord. Daarop stelde de hogepriester Hem nog een vraag: “**Zijt Gij de Christus, de Zoon van de**

Gezegende?” Jezus antwoordde: Ja, dat ben Ik; en gij zult de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Macht en komen met de wolken des hemels.” Toen scheurde de hogepriester zijn gewaad en riep uit: “Waartoe hebben wij nog getuigen nodig? Ge hebt de godslastering gehoord. Wat dunkt u?” Allen spraken het vonnis uit, dat Hij de dood verdiende. Daarop begonnen sommigen Hem te bespuwen en, na zijn gelaat bedekt te hebben, Hem met de vuist te slaan, terwijl ze zeiden: “Wees nu eens profheet!” Ook de knechten dienden Hem slagen toe.

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)

– Obsessie 1943

### **KORAAL – LB 577 : 2 en 3 ‘Wie heeft U zo geslagen’**

Wie heeft U zo geslagen,  
waarom moet Gij verdragen  
die bitterheid en pijn?  
Gij zijt toch zonder zonde,  
toch niet in 't kwaad gebonden  
als wij en onze kinderen zijn.

Ik ben het, ik moest boeten,  
met handen en met voeten  
genageld aan uw kruis.  
o Here, die uw leven  
voor mij hebt prijsgegeven,  
gedenk mij in het paradijs.

### **Marcus 14: 66 - 72**

Terwijl Petrus zich beneden op de binnenplaats bevond, kwam daar een van de dienstmeisjes van de hogepriester; en toen zij Petrus zag die zich zat te warmen, keek ze hem eens aan en zei: “Jij was ook bij Jezus de Nazarener.” Maar hij ontkende het: “Ik weet niet, ik begrijp niet wat je bedoelt.” En terwijl hij wegging naar het poortgebouw, kraaide een haan. Maar toen het meisje hem daar opmerkte, verzekerde ze nog eens aan de omstanders: “Die is er ook een van.” Hij ontkende het opnieuw. Even daarna zeiden de omstanders tot Petrus: “Waarachtig, jij bent er ook een van; je bent toch ook een Galileëër.” Toen begon hij te vloeken en te zweren: “Ik ken die man niet over wie jullie het hebben.”

Onmiddellijk daarop kraaide een haan voor de tweede keer. Nu herinnerde Petrus zich, hoe Jezus tot hem gezegd had: “Voordat een haan tweemaal kraait, zult ge Mij driemaal verloochenen.” En hij barstte in tranen uit.

### **INSTRUMENTALE MUZIEK blokfluit en orgel**

Hans Poser – uit ‘Zehn kleine Stücke’ – deel 4

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)

– Mainz St Stefan Vogel (5e venster v.o.)

### **Marcus 15: 1 – 15**

In de vroege morgen kwamen de hogepriesters met de oudsten en schriftgeleerden, heel het Sanhedrin tot een besluit. Zij boeiden Jezus, voerden Hem weg en leverden Hem uit aan Pilatus. Pilatus stelde Hem de vraag: “Zijt Gij de koning der Joden?” Hij antwoordde hem: “Gij zegt het.” Toen de hogepriesters vele beschuldigingen tegen Hem inbrachten, ondervroeg Pilatus Hem weer en zei: “Geeft Gij in het geheel geen antwoord? Ziet eens wat voor beschuldigingen ze tegen U inbrengen?” Maar Jezus gaf volstrekt geen antwoord meer, zodat Pilatus verbaasd was.

Nu was hij gewoon bij elk feest een gevangene vrij te laten, degene om wie zij vroegen. Er zat juist een zekere Barabbas gevangen onder de oproermakers; zij hadden bij het oproer een moord begaan. Het volk kwam opzetten en begon te vragen, dat hij voor hen zou doen zoals altijd. Pilatus antwoordde daarop met de vraag: “Wilt ge dat ik de koning der Joden zal vrijlaten?” Hij zag wel in dat de hogepriesters Hem uit nijd overgeleverd hadden. Maar de hogepriesters hitsten het volk op te vragen, dat hij toch maar liever Barabbas moest vrijlaten.

Nu nam Pilatus weer het woord en vroeg hun: “Wat moet ik dan doen met Hem, die gij de koning der Joden noemt?” Nu schreeuwden ze opnieuw: “Kruisig Hem!” Daarop vroeg Pilatus hun: “Wat voor kwaad heeft Hij dan gedaan?” Maar zij schreeuwden nog harder: “Kruisig Hem!” Omdat Pilatus het volk zijn zin wilde geven, liet hij Barabbas vrij, maar Jezus liet hij geselen en gaf Hem over om gekruisigd te worden.

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)

– Kruisiging 1972

### **KORAAL LvK 188 : 1 en 2 ‘O Lam van God, onschuldig’**

O Lam van God, onschuldig  
geslacht aan 't kruis der schande,  
te allen tijd geduldig  
bereid ten offerande,  
Gij hebt de schuld gedragen,  
nu is de dood verslagen.  
Erbarm U onzer, o Jezus!

O Lam van God, onschuldig  
gefolterd en geslagen,  
leer ons, als Gij geduldig,  
ons kruis U na te dragen;  
doe ons U meer beminnen  
en help ons overwinnen.  
Erbarm U onzer, o Jezus!

### **Marcus 15: 16 – 32**

Nu brachten de soldaten Hem het paleis binnen, dat wil zeggen het pretorium, en riepen de hele afdeling bij elkaar. Zij hingen Hem een purperen kleed om, vlochten een doornenkroon en zetten Hem die op. Vervolgens gingen zij Hem het saluut brengen: “Gegroet, koning der Joden.” Zij sloegen Hem met een rietstok op het hoofd, bespuwden Hem en brachten Hem hulde door op de knieën te vallen. Nadat zij hun spel met Hem gedreven hadden, ontdeden zij Hem van het purperen kleed, trokken Hem zijn eigen kleren weer aan en voerden Hem weg om Hem te kruisigen.

Zij vorderden een voorbijganger die van het veld kwam, Simon van Cyrene, de vader van Alexander en Rufus, tot het dragen van het kruis. Zo brachten ze Hem naar de plaats Golgota, wat vertaald wordt met Schedelplaats. Daar boden ze Hem met mirre gekruide wijn aan, maar Hij weigerde.

Nadat ze Hem gekruisigd hadden, verdeelden ze zijn kleren en dobbelden om wat ieder krijgen zou. Het was het derde uur, toen ze Hem kruisigden. Het opschrift met de reden van zijn veroordeling luidde: “De koning der Joden.”

Samen met Hem kruisigden ze ook twee rovers, de een rechts, de ander links van Hem. Zo ging in vervulling dit Schriftwoord: Hij is onder de booswichten gerekend. Voorbijgangers hoonden Hem, terwijl ze het hoofd schudden en zeiden: “Ha, Gij daar, die de tempel afbreekt en in drie dagen weer opbouwt, kom van dat kruis af en red U zelf.” In diezelfde geest zeiden de hogepriesters en schriftgeleerden spottend onder elkaar: “Anderen heeft Hij gered, maar zichzelf kan Hij niet redden. Die Messias, die koning van Israël, laat Hem nu van het kruis afkomen; dan zullen we zien en geloven!” Zelfs die samen met Hem gekruisigd waren, voegden Hem beschimpingen toe.

Abbeiding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)

## **- Gele kruisiging 1942**

### **KORAAL LB 576b : 1 en 2 ‘O hoofd vol bloed en wonden**

O hoofd vol bloed en wonden,  
bedekt met smaad en hoon,  
o hoofd zo wreed geschonden,  
uw kroon een doornenkroon,  
o hoofd eens schoon en heerlijk  
en stralend als de dag,  
hoe lijdt Gij nu zo deerlijk!  
Ik groet U vol ontzag.

O hoofd zo hoog verheven,  
o goddelijk gelaat,  
waar werelden voor beven,  
hoe bitter is uw smaad!  
Gij, eens in 't licht gedragen,  
door engelen omstuwd,  
wie heeft U zo geslagen  
gelasterd en gespuwd?

### **Marcus 15, 33-37**

Vanaf het zesde uur viel er een duisternis over het hele land, tot aan het negende uur toe. En op het negende uur riep Jezus met luider stem: “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Dit is vertaald: “Mijn God, mijn

God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Enkele omstanders, die het hoorden, zeiden: "Hoor, Hij roept om Elia." Een van hen ging een spons halen, drenkte die in zure wijn, stak hem op een rietstok en bood Hem te drinken, terwijl hij zei: "Laat me begaan! We willen eens zien of Elia Hem eraf komt halen." Jezus slaakte een luide kreet en gaf de geest.

## STILTE

### Marcus 15: 38 – 39

Toen scheurde het voorhangsel van de tempel van boven tot onder in tweeën. De honderdman die tegenover Hem post had gevat en zag dat Hij onder zulke omstandigheden de geest had gegeven, riep uit: "Waarlijk, deze mens was een Zoon van God."

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)

## - Witte Kruisiging

## INSTRUMENTALE MUZIEK - orgelspel

### Marcus 15: 40 – 47

Er stonden ook vrouwen op een afstand toe te kijken; onder hen bevonden zich Maria Magdalena, Maria de moeder van Jakobus de jongere en van Joses en Salome. Zij waren Hem in de tijd dat Hij in Galilea verbleef, gevolgd om voor Hem te zorgen; verder nog vele andere vrouwen die met Hem naar Jeruzalem gekomen waren.

Het was al avond geworden en het was Voorbereiding, dat wil zeggen de dag voor de sabbat. Jozef van Arimatea, een vooraanstaand lid van de Hoge Raad, die zelf ook in de verwachting van het Rijk Gods leefde, waagde het daarom naar Pilatus te gaan en te vragen om het lichaam van Jezus. Pilatus stond er verwonderd over dat Hij reeds dood zou zijn; hij liet dan ook de honderdman roepen en vroeg hem, of Hij al gestorven was. Nadat hij door de honderdman op de hoogte was gebracht, stond hij welwillend het lijk aan Jozef af. Deze kocht een lijnwaad, nam Hem af van het kruis en wikkelde Hem in het lijnwaad. Daarop legde hij Hem in een graf dat in de rots was uitgehouwen en rolde een steen voor de ingang ervan. Maria Magdalena en Maria de moeder van Joses zagen toe, waar Hij werd neergelegd.

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)

## - Christus Gouache 1950

## KORAAL – LvK 181 : 5 en 6 'O wonderbare liefde'

O wonderbare liefde, die ons denken  
te boven gaat, wat kan mijn liefd' U schenken,  
wat ooit bereiken de arbeid mijner dagen,  
dat U behage?

O liefde, voor dit offer van uw leven,  
wat kan ik, dan mijzelf ten offer geven,  
opdat ik nooit, hetzij ik leev' of sterve,  
uw liefde derve!

## GROTE VOORBEDE

### Koraal – Aanschouw dit kostbaar kruis (Oudkatholiek kerkboek blz. 99)

Aanschouw dit kostbaar kruis  
waaraan de Redder heeft gehangen.  
Komt, laten wij aanbidden,  
komt, laten wij aanbidden.

Intentie

V. Laten we bidden voor de wereld in onze dagen.

Voor de volkeren die in oorlog leven,  
landen die door burgeroorlog zijn verdeeld.  
Voor allen die hongeren naar gerechtigheid en vrede.  
Kinderen die worden ontrecht en onteerd.

Stilte

Vg. Goede God, u hebt u met allen die lijden solidair gemaakt.  
In het offer en de kruisdood van uw Zoon hebt U  
ons lijden opgenomen en hoop gegeven aan allen die lijden.  
Schenk ons uw Kracht om het aanschijn van de aarde  
te vernieuwen en te bouwen aan uw rijk van gerechtigheid en vrede.  
Amen.

Intentie

V. Bidden wij voor de kerken van Christus,  
verdeeld en verspreid over de aarde.  
Verenigd rond uw Zoon en geïnspireerd door uw woord.  
Geroepen tot eenheid als teken van verbondenheid voor een verdeelde wereld.

Stilte

Vg. U hebt uw Zoon in de wereld gezonden  
om de volken bijeen te brengen en te verzamelen.  
Geef ons dat wij in staat zijn  
om de onderlinge eenheid te bewaren  
om geloofwaardig te zijn voor de wereld. Amen.

Intentie

V. Bidden wij voor allen die de weg van Jezus willen gaan  
en voor alle mensen van goede wil.  
Om herkenning en respect over de grenzen van geloof,  
gender, geaardheid en etnische achtergrond.

Stilte

Vg. Wees met ons begaan, God, en help ons  
met een zuiver hart naar elkaar te kijken.  
Wees met jonge mensen die de weg in het leven zoeken.  
Help hun in vertrouwen op zichzelf en op u  
een weg te gaan van liefde en verbondenheid. Amen.

Intentie

V. Bidden wij voor mensen die nergens meer in durven te geloven.  
Moegestreden en ontgoocheld.  
Allen die leven in uitzichtloosheid en zonder perspectief.  
Voor wie geen leven hebben en zich geen mens meer voelen.

Stilte

Vg. Het kruis van uw Zoon, God, is een teken van hoop voor allen zonder perspectief.  
Help ons anderen te helpen nieuw leven te vinden.  
Help ons verdoolde mensen thuis te brengen  
en wie in duisternis zijn en de wanhoop nabij, licht te brengen  
en hun liefdevol nabij te zijn. Amen.

Intentie

V. Wij bidden voor regeringsleiders  
en allen die tot verantwoordelijkheid zijn geroepen.

Stilte

Vg. Schenk uw geest van liefde en bewogenheid  
aan allen die verantwoordelijkheid dragen in onze complexe samenleving.  
Dat zij met wijsheid en mededogen hun taak mogen behartigen  
tot welzijn van allen die aan hun zorg zijn toevertrouwd.

Schenk hun uw geest van raad en toewijding  
om niet zichzelf te zoeken, maar uitsluitend de ander in dienst aan u. Amen.

Intentie

V. laten wij bidden voor elkaar als de gemeente Gods die wij zijn.  
Voor alle hier aanwezig, en allen met wie we verbonden zijn.  
Voor wie wij missen en voor hen die niet aanwezig konden zijn.  
Voor allen met wie wij in Christus verbonden zijn.

Stilte

Vg. Barmhartige en eeuwige God, wees ons gedachtig  
en allen met wie wij leven op deze wereld.  
Onze gemeente is een deel van uw mensengemeenschap  
en allen verlangen naar leven en vrede. Amen.

Stilte

Vg. Laat ons niet opgesloten blijven in onszelf,  
maar ons openstellen voor uw alles en allen omvattende liefde.  
Neem het lijden van uw mensen op en berg het in uw licht.  
Laat ons delen in uw leven.  
Maak de wereld nieuw. Amen.

## **KRUISVERERING**

Afbeelding Marc Chagall (7 juli 1887 – 28 maart 1985)

- Reims 1975 chevet raam (detail)

## **KORAAL LB 578 : 1 en 2 ‘O kostbaar kruis’**

O kostbaar kruis, o wonder Gods,  
waaraan de Prins der glorie stierf;  
ik wil om U zijn zonder trots,  
ik acht verlies wat ik verwierf.

Bewaar mij dat ik roemen zou  
dan in mijn Heren Christi dood.  
Al wat ik anders noemen zou  
is niets bij dit mysterie groot.

## **AFSLUITEND GEBED**

Als eens bij de stromen van Babylon  
zitten wij verweesd neer, God, bij de leegte.  
Het teken van het kruis verwacht ons  
en maakt ons hart onrustig.  
Onze vriend is van ons heengegaan  
en wij stellen ons de vraag:  
wat hadden wij meer, anders moeten doen?  
Wij gaan van hier. Ga met ons mee  
en laat ons niet alleen in onze verwachting.  
Gij die leeft en leven schenkt,  
God in de eeuwen der eeuwen. Amen.